

بر طرف شده و عدل و مساوات در تمام مملکت برهات
الاهم قالاهم جاری و ساری شود لهذا انتظار و کلاه
را در باب بلوچستان و رعایای آنجا جلب نموده عرض
مینماید که در سابق حکام نهایت ظلم را بآنها مینمودند و
بین آنها همه نوع اختلاف انداخته و ایشان را ذوات
کرده و در موقع باوک گردشی فرزندان آنها را از
بدران و مادران خود جدا کرده بکرمان و از آنجا
بتهران آورد و آنها را مثل حیوانات بمعرض بیح
شری میگذاشتند و اکنون که دوره مشروطیت است
و قانون مشروطیت در حق سیاه و سفید مساوی است از
و کلاه محترم خواهش میشود که جداً این حرکت شنیع
قیح را قذف نمایند که این فعل موقوف شده و آن
بیچارگان از قید این ظلم آسوده شده و مره الحال
مشغول بر عیبتی خود باشند.

رئیس - این لایحه بسیار خوبی است و گمانم
این است که هیچکس در این باب حرفی نداشته و محل
گفتگو هم نباشد و همین امروز باید از طرف مجلس
بوزیر داخله نوشته شود که اکیداً قذف نمایند دیگر
چنین حرکت زشتی در آنجا بروز نکند.

آقامیرزا محمود - صحیح است باید بوزیر
داخله اظهار شود ولی بعقیده بنده اگر تلگرافی هم
از طرف مجلس بانجمن ابائی کرمان در این باب بشود
ضرری ندارد.

حاج هیثم حسین - بلی باید در این باب
اقدامات بشود و گمان میکنم که در این باب باید یک
ماده قانون هم وضع شود.
رئیس - بدیهی است این مسئله زشت قانوناً
غلط است و ضرر او بر همه کس واضح است و لازم
بنوشتن قانون نیست.

آقای سید محمد جعفر - اینها مسلمان هستند
و فروختن مسلمان حرام است و اگر بقصد حلیت فروخته
شود فروشنده کافر است و این قانون اسلام است و
باید جاری شود.

وکیل الرعایا - صحیح است قانون اسلام در این
باب حکم فرموده لکن باید مجازاتی برای این عمل معین شود.
آقای شیخ محمد علی - بلی این قانون اسلام است
خریدار و فروشنده هر دو در حکم حیوان بلکه از حیوان
یست ترند و باید از امروز در این باب یک چیزی نوشت
که اگر بعداً کسی این کار را کرد بجایزات میرسد
حالا بوزیر داخله گفته میشود و ایشان هم اقدام می
نمایند لکن عقیده بنده این است که افلا ده سال پس
برای مرتکب این عمل معین شود.

رئیس - در این باب اگر بخواهیم قانونی
وضع نمایم باید آن مواد قانون نوشته شده و بجای
بیاید و مطرح مذاکره شود و گفته شد که حالیه باید
فوراً بوزیر داخله نوشته شود که این مسئله را قذف
نمایند مذاکره روز شنبه هم بقیه قانون انجمن های
تجارتی است و چون وزیر و زراره تشریف آورده و گویا
کاری دارند که در آن اطاق کمیونی خوانسته اند که
بعضی مذاکرات بنمایند و چند دمه بیفام داده اند که
بنده بروم ولی افسوس که نواب رئیس هیچکدام
تشریف ندارند در این موقع که بنده باید بان اطاق بروم
ایشان در اینجا باشند و امیدوارم انشاء الله بعدها
مراعات این مسئله را نموده بتکلیف خود رفتار نمایند

(در اینترنک مجلس تطیل و پس از چند دقیقه
مجدداً منعقد گردید)
رئیس - اشغاصیکه بنظر بنده برای شرفیابی
حضور اعلی حضرت هیونی رحیده است این آقایان
هستند.

آقای حاج امام جمعه ، آقای سید جعفر ، آقای حاج
سید نصر الله ، آقای میرزا فضلعلی آقا ، آقای آقامیرزا
معین ، آقای تقی زاده ، آقای مستشار الملوه ، آقای آقا
میرزا ابوالحسن خان ، آقای حاج معین التجار ، آقای
حاج امین الضرب ، آقای وثوق الملوه و وقتش را نباید
از دربار بخواهیم و هر وقت معین شد این اشغاص باید
مشرف شوند یکی در باب هیئت کمیسیون عدلیه است
تاکنون جمع نشده اند که رئیس خود را انتخاب نمایند
لهذا خواهش میشود که فردا صبح که روز جمعه است
اگر کار ندارند تشریف آورده و رئیس خود را انتخاب
نمایند باین که اگر فردا برای ایشان ممکن نیست
روزشنبه چهار ساعت بشروب مانده حاضر شده هیئت
رئیس خود را انتخاب نمایند باین که بعد از مجلس ولی
بعقیده بنده بهتر همان چهار ساعت بشروب مانده است
که اساسی هیئت رئیسه آنها هم در مجلس علنی قرائت شود
آقامیرزا محمود - در این موقع نباید
هیئت رئیسه اسامی آنها یکبار حاضر نمیشوند نوشته
ارائه کنند و هر کس حاضر نمیشود زیر اسمشان را
بنویسند که عوض آنها را انتخاب نمایند.

آقای شیخ محمد علی - هر کس که برای
هر کمیسیون انتخاب میشود البته بر حسب و کالت باید
حاضر شود و مکرر باجناب دکتر ولی الله خان صحبت
شده و نهایت جد و جهد را داووند که زودتر قانون
عدلیه تمام شود و چون بنده در کمیسیون مالیه انتخاب
شده ام و بصیرتی از آن ندارم لهذا از آنجا استعفا خواسته
و با کمال شرف داخل در این کمیسیون میشوم
(مجلس ختم شد)

**مذاکرات روز شنبه هفتم
شهر ربیع الثانی
دارالشورای ملی**

خلاصه مذاکرات روز شنبه را آقای میرزا مرضی
قلیخان قرائت کردند.
(اسامی قاضیین روز پنج شنبه از قرار ذیل
قرائت شد)
وثوق الملوه ، آقاملا حسن وارث
حاجی امین الضرب ، شیخ معین خان
رئیس - لایحه از کمیسیون مالیه رسیده قرائت
میشود (قرائت شد مشعر باین که بر خاطر و کلاه
محترم و واضح است که مصلحت نظم و بر ترتیبی مالیات موجب
افتشاش و بی نظمی مملکت خواهد بود چنانچه مشاهده
میشود که حقوق قشون را نمیشود پرداخت و همه روزه
اسباب فساد فراهم میآورند لهذا کمیسیون مالیه می
خواهد ترتیبی قرار بدهد که از مصلح سریع الوصول
حقوق قشون لازمه در طهران برسد و آن هم نمی شود
مگر این که انواع لازمه و فراول سلطنتی و غیره معده شان
را تمیین نمایند تا مصلحت جهت آنها معین شود که مجلس
صلاحی داند مقرر شود کمیسیون جنگ و وزارت جنگ
را بخواهد و عده قشون لازمه در رکاب راعین نمایند
اگر وزارت جنگ من صحیح عده قشون را معین
نمایند کمیسیون مالیه نمی تواند بونده قشون را
تصویب نماید .

حاج سید باقر - در هر مورد شنبه می شود
که پول نداریم و حال آنکه چهار سال است مالیات
گرفته شده است نه بقشون یک پول داده اند و نه
حقوقی بارباب حقوق داده شده اند اگر مالیات را
از مصلح دریافت نکرده اند محل آن را باید ارائه بدهند
والا باید معلوم بشود که این در کجا است وجه
شده چرا بقشون نمیدهند.

حاج محمد اسمعیل آقا - این مسئله حق
کمیسیون مالیه نیست باین ترتیب که نوشته اند بوزیر
مالیه و وزیر جنگ است کمیسیون مالیه نمیتواند که
محل برای آنها معین کند.

آقامیرزا محمود - غرض کمیسیون مالیه این
است بعضی از سر کرده ها که محل صحیح دارند بقوه
خودشان بی تصویب وزیر جنگ فوج خود را دوست
سینه نغری وارد و داخل دار الخلافه میکنند و جیره
و مواجب هفتصد هشتصد نفری را میگیرند آنها
که محل صحیح ندارند به آنها میمانند حال کمیسیون
مالیه میخواهد که اختیار تعیین و ورود را بعهده
وزیر جنگ بگذارد نه این که به اختیار صاحب منصبان
جزو موکول باشد پس باید وزیر جنگ معین نماید
که چه قدر قشون و فوج برای این جا لازم است تا
محل مواجب آنها معین و مرتباً بآنها برسد .

بهر العلوم کرمانی - با این وضع
پریشانی که ما داریم و قشون ما با این ترتیبی که دارند
و بعضی از آنها قراول اختاری درب خانه اعیان
هستند فایده این قشون چه خواهد بود که باین ترتیب
همه روزه متحصن شده و باعث اختلال شوند پس باید
وزیر جنگ بیایند و باندازه که قشون برای تنظیم
شهر لازم است معین کنند تا مواجب آنها هم از مصلح
سریع الوصول داده شود .

وکیل التجار - گمان بنده این است بعد از
آن که عده صبحی پلیس معین شد دیگر ما چنان
محتاج بقشون برای نظم شهر نیستیم قطب برای مواردی
که لازم است پس باید از وزارت داخله تحقیق شود
که بچه اندازه قشون در طهران برای مواقع
فوق العاده لازم است و معین نمایند مواجب آنها
را هم نه بطور سابق بلکه بهمان ترتیب که وزیر
جنگ در باره تمام قشون پیشنهاد کرده اند داده شود
و بیک درجه هم در تحت نظارت کمیسیون مالیه
باشد تا معلوم شود که بچه ترتیب پول بآنها داده میشود .

وکیل الرعایا - گمان میکنم که این لایحه
از کمیسیون مالیه خیلی صحیح بوده و مجلس باید
در مالیه مملکت نظارت و رسیدگی کند و کمیسیون
مالیه هم از مجلس انتخاب میشود معلوم است یکجمله
هستند که میخواهند جمعی از قشون را در اینجا جمع
کنند و کار خود را بآنها رجوع کنند و اگر هم آنها را
نخواهند خود آنها برای کار کردن در این شهر حاضر
میشوند حتی اینکه اگر بنا بود درب دروازه پولی هم
از آنها گرفته شود و تذکره بآنها داده شود باز هم
پول میدادند و وارد میشدند صحیح است ما قشون
میخواهیم سرباز میخواهیم ولی نه باین ترتیب که
همه روزه جمعی را جمع کرده و مبلنی پر بودجه
مملکت افزوده کنند زیرا که ما در سرحدات حالا
قشون لازم داریم و اینها در هیچ جا حاضر نیستند .

حاج سید نصر الله - مطالب این است که اصل
مسئله را گذاشته و از حواشی آن صحبت میکنند باید

از اصل مطلب حرف زد اینکجه جناب حاج محمد اسمعیل آقا گفتند این حق کمیسیون مالبه نیست بنده عرض میکنم که حق کمیسیون مالبه هست حالا باید در این زمینه حرف زد که آیا بکمسیون جنک رجوع شود یا نه .

لسان الحکما - بنده میخوام عرض کنم که گفتگو در این باب بدون حضور وزیر جنک فایده ندارد باید وزیر جنک خواسته شوند و بمجلس بیایند یا لزوم این عده نشون حاضره را برسانند و مجلس را متقاعد کنند یا اینکه از عده کم کرده و مواجب صحیح بآنها داده شده مشغول خدمت باشند .

رئیس - آیا تصویب مینماید که این لایحه بکمسیون جنک رجوع شود .
(همه گفتند بلی و تصویب کردند که بکمسیون جنک رجوع شود)

رئیس - پریروز گفته شد که موضوع مذاکره روز شنبه قرائت دهمه سیم تتمه قانون انجمن های تجارانی است حالا قرائت میشود .

(در این وقت شروع بقرائت و مذاکره تتمه قانون مزبور گردید)

در باب مدت اجرای قانون انجمن های تجارانی و سایر قوانین مذاکرات زیاد بعمل آمد بعضی قائل بودند که تعیین مدت در این قانون لازم نیست و باید از همان ساعت که بصدقه هیئونی رسید اجرا شود بعضی را عقیده بر این بود که باید از وزیر مشغول توضیحات خواست که تا چه مدت میتواند این قانون را اجرا کند بعد در قانون نوشته شود بعضی میگفتند که مدت اجراء قانون را و کلا باید معین کنند و در ذیل هر قانون باید نوشته شود بعد از مباحثات زیاد جناب رئیس اظهار داشتند که فعلا برای تمام قانون که خوانده شد رای گرفته میشود و در این ماده بخصوص هم آن ترتیبی که باید نوشته شود مذاکره شده و رای گرفته میشود و بعد بقانون ملحق مینماییم .

(در این موقع ورقه رای منتشر شده باینکه هر کس سی و هفت ماده قانون انجمن تجارانی را که قرائت شده تصویب مینماید ورقه سفید بپندارد و هر کس تصویب مینماید ورقه آبی رای گرفته شد و بعد و یک رای تصویب شد و مجلس رسمی بجهت تنفس تعطیل و پس از ده دقیقه مجدداً متعقد و شروع بمذاکرات گردید) (۱)

رئیس - جناب رئیس الوزراء با بعضی از وزراء تشریف آورده اند و میخواهند در مجلس رسمی حاضر شده و آقای مستوفی الممالک را بسمت وزارت جنک معرفی نمایند .

رئیس الوزراء - جناب آقای مستوفی الممالک بسمت وزارت جنک انتخاب شده اند خواستم که ایشانرا باین سمت بمجلس محترم معرفی کرده باشم (تمام اهل مجلس تبریک گفتند)

رئیس - تمام آحاد افراد ملت و تمامی وکلای محترم از جناب آقای مستوفی الممالک نهایتاً مطمئن را دارند و امیدواریم که انشاء الله بسمت ایشان بزودی ترتیبات قشون ما کمال انتظام را حاصل نماید .

حسینقلی خان نواب - میخواستم عرض کنم که باید خیلی اظهار امتنان و تشکر از جناب آقای رئیس الوزرا نمود که یکی از وکلای محترم مجلس را که جناب مستوفی الممالک است انتخاب نموده اند

(۱) متن قانون پس از اختتام مذاکرات دوره اولی ختم خواهد شد

و گمان میکنم که جناب ایشان باید از وکالت هم استعفا ندهند و با این سمت مشغول خدمت باشند .

سیدالحکما - هر وکیل که بوزارت انتخاب شد فوراً از وکالت منفصل شده است .

آقا شیخ حسین - حالا که جناب ایشان بوزارت جنک انتخاب شده اند خوبست دولت و ملت اختیار نامه بایشان بدهند که این تعریفاتی که شده بر قرار بماند و الا اگر اختیار نامه نداشته باشند بواسطه عدم پیشرفت کار این خوبیه بر قرار نماند بلکه تبدیل ببدی خواهد شد .

آقا حاج امام جمعه - جناب آقای مستوفی - الممالک خیلی تبریک میگویم و تشکر مینمایم که این دویم وزیر است که از مجلس انتخاب شده است ولی یک عرضی دارم حضور ایشان و سایر آقایان وزراء که ما ایرانیها فقط در امورات بصورت قانع هستیم اما فعلا کار طوری پیش آمده است که دیگر نیباید بصورت قناعت کرد بلکه باید باطن خود را مشغول دانسته و اعتقاد داشته باشند و کار بکنند نه این که از شرایط مسئولیت خود را خارج بدارند .

آقا میرزا محمود - اول اظهار تشکر از حسن انتخاب جناب رئیس الوزراء میکنم و ثانیاً عرض میکنم که جناب مستوفی الممالک اول باید استعفا از وکالت بدهند بعد قبول وزارت کنند .

امان الله میرزا - معلوم است که هر امری از امور باتحاد و اتفاق با هم دیگر پیشرفه خواهد کرد و بشعانی هیچ امری صورت نمیگیرد چنانچه در جنک اخیر چین که چهار صد میلیون جمعیت از بیست هزار قشون اروپائی شکست خوردند جیب عقلا آنچه در تمهید این امر لازم بود جد و جهد نموده تا این که همت نظامی را تشکیل دارند و همیشه نظامی هم مرتب نمیشود مگر بداره کردن وزارت جنک و اداره کردن وزارت جنک نمیشود مگر بداشتن بودجه صحیح قشون و امیدواریم که از حسن اهتمامات و اقدامات این وزیر جنک اداره وزارت جنک مرتب و منظم بشود و قشون ما هم مثل قشون اروپائی همت نظامیش تشکیل بشود .

آقا سید حسین - از قرار تقریر آقایان چنین معلوم میشود که این هیئت کابینه جدیدی است و حال آنکه این طور نبوده است و بنا بود که همان هیئت کابینه سابق باشد .

رئیس - این هیئت کابینه جدیدی نیست و بموجب دستخط همایونی که پریروز در اینجا قرائت شد استعفای این هیئت قبول نشد فقط چون شاهزاده ظفر السلطنه خیلی اصرار داشتند استعفای ایشان قبول و بجای ایشان جناب مستوفی الممالک انتخاب شدند و حالاً آقای رئیس الوزرا فقط بجهت معرفی شخص وزیر جنک آمده اند .

آقا شیخ محمد علی - تاریخ نویسان در همه وقت از اروپا و آسیا گرفته تمام وقایع عالم را مینگارند بدهی است که سعادت و حیات یک مملکت و همچنین فناء و اضلال آن بست بدوقوه است یکی قوه مقننه و دیگری قوه مجریه و هر گاه از یکی از این دو قوه تکامل و تسامی در ادای وظایفشان بالنسبه بسعادت مملکت شود و یقیناً آن مملکت رو بسا ضلال گذارد آن هیئت بملکت ابداً گرفتار خواهند بود و تا حال آنچه هیئت کابینه که انتخاب شده بودند چون با مجلس متفق

السلک نبودند این بود که بزودی منفصل شدند ولی این هیئت کابینه مسلکشان با مسلک مجلس یکی است پس باید تمام افراد و اهل این اطلاق کاری میکنند که مورد لعن و مذمت تاریخی نگردند و هر چه که در قوه دارند در درجات و حیات این مملکت با تمام قوا بکشند .

آقا سید حسن تقی زاده - چند مدت قبل از این عقیده وزیر مالبه این بود یعنی از اول هم همین بود و بعد اظهار داشته و اصرار کردند که نجات ایران بسته با صلاح امور مالبه است و کم عقیده خود را نوشته و سایر وزراء هم همان لایحه ایشان را تصویب کردند

و نجات مملکت را در همان دانستند حتی ملت هم همین طور احساس کردند و در سایر ممالک اختلال امور از عدم همراهی پادشاه با ملت میشد و این وزراء که با مجلس و ملت هم مسلک بودند پادشاه قبول نکرد که در این مورد استعفا بدهند پس امروز بهیچوجه مانعی در بین نیست و پیشرفت کار منوط بوجود خودشان است زیرا که شخص امعلی حضرت استعفاى آنها را که منافی با پلئیک مملکت بوده قبول نکرد و یک همچانی هم در ملت پیدا شد و گفتند که باید همین وزراء بر سر کار باشند و تمام قوی در همه راهی باشما حاضر است و در این صورت این هیئت کابینه هیچ معظوری ندارند و باید کمال جدوجهد را در اجرای آن لایحه داشته باشند و حالا خوبست که ملت استعفای وزراء بوده در همان موضوع مذاکره شود .

آقا میرزا فضلعلی آقا - در این مورد بنده نمی خواهم اظهار تشکر کنم زیرا که اظهار تشکر دوری خواهد شد اما همین قدر عرض مینمایم که بعد از این ملت حاضر نیست که تو ترتیب و اجرای امور تأخیر شود لهذا سه مطلب دارم بوزارت جنک که بآن لیاقت و شایستگی که دارند مطالب بنده را بقبول خواهند فرمود اولاً باید وزارت جنک را بطور صحیح اداره نمایند که فقط بنحصر شخص وزیر نباشد و ثانیاً اینکه قشون حاضره را منظم و مرتب نمایند ثالثاً اینکه در باب قشون ملی که بآن همه احکام حجج الاسلام و اصراراتی که انجمن ما نمودند به یک ترتیب خوشی در تحت نظم و قانون بیاورند که امروزه احتیاج ما بقشون از همه چیز بیشتر است و از سایر وزراء هم استعفا میشود که در این مورد همراهی نمایند و در هر موقع که وزارت جنک بخواهد اصلاحی بنماید با او همراهی و مساعدت کنند .

وزیر جنک - پس از عرض تشکر فوق العاده از اظهار حسن ظن آقایان و کلامی توانم عرض کنم به مقتضای حس ایرابت خود آنچه از من بر آید خدمت باین ملت باید بنمایم و همچنین به همراهی همقطارها و شرایطی که شده انشاء الله می توانم در این امر که بنده رجوع شده است یک کاری بکنم و هر گاه خدای نخواست آن شرایط بعمل نیاید بنده زود خود را از این خدمت منفصل نموده و نمی گذارم ایرادی بر من وارد شود و آن شرایط را هم اغلب از آقایان شاید از خارج اطلاع داشته باشند و لازم نیست عرض کنم و اینکه آقای حاج امام جمعه فرمودند بنده نمی خواهم که سطحی کار کرده باشم و امیدوارم که با جناب آن فرام آمده بتوانم از عهدی مسئولیت خود را آیم و این فریضه ذمه ایرابت بنده است که خدمت بهات و مملکت بنمایم .

آقای سید محمد جعفر - بنده میخوانم تا بنده
 نمایم فرمایش آقای حاج امام جمعه را اعتقاد در
 تمام امور موجب پیشرفت کار است چون وزرای
 ما تماماً مسلمان و اعتقاد بحفظ اسلام و ممالک دارند
 امیدواریم که با همراهی دولت و ملت امورات را
 به زودی اصلاح و موافقی که در راه ترقی ملت
 است بردارند.

وکیل التجار - بدیهی است که
 (به زر میتوان لشکر آراستن)
 (زلشکر بسی کارها خواستن)

و چنانچه گفته شد روح مملکت ماله است و بعد تنظیم
 قشون بعد از آنکه ماله مایطوری که گفته شد بدست
 وزارت ماله اصلاح شود نیز دولت و ملت ثابت
 گردند که با مملکت وزراء متحد و همراه و در همه نوع
 قدا کاری حاضرند دیگر هیچ چیزی برای وزراء
 باقی نماند و باید نهایت جد و جهد را فرموده
 نتیجه صحیح برداشت باین معنی که اول ماله و بعد
 اعدا قشون را منظم نمایند.

وزیر ماله - بنده عرض میکنم که تا بحال
 هیچ کار پیشرفت نکرده برای تزلزل امور ماله
 بوجه معلوم است کسی که وزارت ماله با اوست
 باید تمام چشم مهرورف باصلاح امور ماله باشد
 ولی فقط چیزی که هست این است که وزیر
 ماله می تواند راه اصلاح را پیشنهاد کند اما اجزای
 آن باتمام افراد ملت است و اگر آن تربیتی را که
 بنده پیشنهاد کرده ام تصویب نموده اند همان را
 باید و گلاهی مجلس و تمام افراد ملت باتمام قوی
 اجرا نمایند .

اسدالله میرزا - بنده اولاً عرض میکنم بو وزیر
 ماله همین ترتیب که خواستند دولت و ملت حاضر
 است چنانچه در این چندروزه ملت همراهی خود را
 ثابت کرده اند و عرض دیگری میخواستم بنمایم که
 راجع بو وزارت امور خارجه است چون ایشان حضور
 نداشتند و این ملت هم بلك اندازه راجع به پیشوزراء
 است لهذا عرض میکنم که در خارجه بعضی اخبار
 کاذب را برای اجرای مقاصد خود جعل کرده اند و انتشار
 میکنند و حال آنکه اهدا اصیلت ندارد و آن خبر این
 است اگر اجازه داد مشود بخوانم (وزراء بواسطه
 اینکه نتوانستند سرمایه برای حقوق عقب ماند قشون
 و مأمورین فراهم آورند لهذا استعفا دادند) و حال
 این که تمام ملت میدانند که این خبر کذب محض است
 خوب است از طرف مجلس یا از طرف هیئت وزراء
 بو وزیر امور خارجه توصیه شود که بتوسط شازدها و
 وزراء مختار دولت ایران در ممالک خارجه این
 خبر را تکذیب نمایند .

حاج سید ناصر الله - در همراهی و موافقت
 این لایحه از علما گرفته ناذانی طبعه رعیت بطوریکه
 باید حاضرند حتی اینکه باجان و مال در پیشرفت معنی
 این لایحه اتفاق دارند و بهیچ وجه کوتاهی نخواهد
 شد و هیئت کابینه باید در این خصوص اطمینان داشته
 و مسئولی کار باشند .

رئیس - بلی فقط امروز برای همین بود
 که جناب مستوفی المملک معرفی شوند و از حسن
 انتخاب ایشان تبریک میگویم و امیدواریم که انشاء
 بخوبی وزارت تنک را اداره کنند و در باب آن لایحه
 هم مصلحتوزر که گفته شد البته از طرف مجلس و ملت

همی را اقدامات خنده میشود و بهیچ وجه کوتاهی
 نخواهند نمود و جناب وزیر عدلیه هم بگویند فرمایشی
 داشته باشند که میخواهند بفرمایند .
وزیر عدلیه - همینقدر عرض میکنم که جناب
 منر السلطان بجهت معاونت وزارت عدلیه معرفی میشوند
 و پیش از این بواسطه کسالت مزاج همراهی ندارند که
 اظهاری نمایم .

آقای میرزا محمود - بر حسب دعوتی که
 از طرف مجلس شده بود فرار بود که آقای وزیر
 عدلیه بمجلس تشریف آورده و از باب گفتاری
 و استنتاج متهمین بپ توشیح پد مهند متعذر شده
 بودند که تقاض مزاج دارم چون حالا تشریف
 آورده اند و مجلس اگر اجازه میدهد در این باب از
 ایشان سؤال شود .

رئیس - جناب وزیر عدلیه گفتند که امروز
 حالم مساعد نیست و علاوه امروز برای اینکار دعوت
 نشده اند حال اختیار با خودشان است اگر میخواهند
 توضیح میدهند والا روزی را معین کرده بیایند
 توضیح بدهند .

وکیل التجار - بنده در قبول امر خواستم
 متذکر شوم که معاون رسینی وزراء بر حسب دستخط
 رسمی اعلیحضرت معین میشود حالا که بوزیر عدلیه
 معاون رسمی خودشان را معرفی کرده و لابد دستخط هم
 صادر شده است خوب است اذانه دهند و همچنین از
 سایر وزراء هم خواهش میشود که معاونین رسمی
 خودشان را معین و معرفی فرمایند .

رئیس - بلی لازم است که تمام وزراء
 معاونین خود را معین و معرفی فرمایند در باب دستخط
 هم لزومی ندارد در مجلس قرائت شود و نیز جناب
 وزیر عدلیه میگویند که فرمان معاونت منر السلطان
 هم صادر شده است .

(مجلس ختم شد)
مذاکرات روز سه شنبه یازدهم
شهر ربيع الثانی

خلاصه مذاکرات روز شنبه هشتم را آقا میرزا
 مرضی قلیخان قرائت کردند .

(اسامی غائبین جلسه روز شنبه بشریح ذیل
 قرائت شد (حسام الاسلام) (ادیب) (حاج میرزا محمد باقر)
رئیس - روز پنجشنبه در موقی که دستخط
 اعلیحضرت همایونی را بمجلس آوردند و مقصود از
 مفاد آن این بود که باتقاضی شفقت ملوکانه بجهت
 صدماتی که باهل سرحد رسیده مغارج جشن میلاد
 همایونی بطور اعانه با آنها داده شود و قرار شد که
 عده از وگلا برای عرض تشکر بحضور همایونی
 مشرف شوند روز يك شنبه آن هیئت شرف اندوز
 حضور همایونی گردیده و مخصوصاً از طرف بازمانه گان
 مقتولین سر حدی و ملت اظهار تشکر کردند و
 اعلیحضرت همایونی اظهار کمال رأفت و شفقت را
 فرموده و مخصوصاً فرمودند در باب تشدید این اتحادی
 که خوشبختانه بین دولت و ملت روی داده نهایت
 جد و جهد بشود و اینهم دستخط تکراری است که
 بحکام ولایات صادر شده محض اطلاع و آلاء محترم
 قرائت میشود (قرائت شد مشر با اینکه در این
 موقع جشن میلاد خودمان بحکام مقرر میفرماییم که
 معبودین مجلس هادا فخر از قاتل و جانی در روز
 چهاردهم ربیع الثانی مرغین و طحسین و صورت اسامی
 آنها را مرغین بر می آورند و نیز میگویند وزیر داخله در این
 خصوص قرائت شده است و بود با اینکه دستخط مملکتی را

اعلیحضرت همایونی بحکام ولایات در باب معبودین ولایات
 صادر شده است و بطوریکه هر مانع در راه فرستادن ملاحظه و
 قرائت شده اطلاع بدید)

رئیس - این هم جوابی است که بو وزارت داخله
 نوشته شده قبل از آنکه فرستاده شود محض اطلاع
 و گلاهی محترم در مجلس قرائت میشود (قرائت شد
 مشر بود با اینکه دستخط مبارک اعلیحضرت همایونی
 در خصوص مرغین معبودین لربادت شد ولی توجه
 خاطر وزارت داخله را باین نکته جلب می نماید که
 حکام بلطف جانی ثبت نموده باشند کاری معصومین
 و مشغولین را از حبس خلاص کرده اسباب اجکالات
 فراهم می آورند لذا خوب است از طرف وزارت
 داخله بحکام اطلاع شده و توضیح شود که مراد از
 جانی چیست تا آنکه بعضی از معصومین را باین اسم
 مستغلب نمایند

وکیل التجار - در باب لفظ جانی باید توضیح
 کرد و ساری را هم بنظر بنده لازم است قید شود
 و قصد اعلیحضرت ظاهر آن فقط مظهرینی هستند که
 غیر از قاتل و جانی و ساری باشند خوب است این هم
 توضیح شود .

آقای شیخ محمد صالحی - اولاً منی مانم مذاکره
 در این موضوع بد مجلس صحیح است بانه ثانیاً
 البته می دانیم که در این مدت اشخاصی که برضد
 مشروطیت رفتار کرده اند تا حال با آنها مجازات
 داده نشده و حالا اگر همه مستغلب شوند بد تر
 بی نظمی خود بخوانند و لزوم بقضیه بنده باید هر کاری
 قانونی باشد این معصومین را معلوم نمایند که اگر
 مجازات آنها فقط موقوف بحسب است که مرغین
 ننمایند و حبس باشند و اگر هم حبس نیست چه در
 دارالافتلاهی چه در سایر جاها باید رسیدگی کرده
 قانوناً هر مجازاتی که لازم است داده شده آن وقت
 مرغین شوند و اگر بدون مجازات و رعایت قانون
 مرغین شوند یقیناً موجب تجری اشرار خواهد شد

صدر العلماء نظری - این معصومینی که
 حکام در این مدت حبس کرده اند لابد بموجب قانون
 در ازاه تصیری حبس شده اند در این صورت باید
 بر حسب قانون آنها را مجازات کرد پس لا آنکه
 حکام قانون درجی آنها بر حسب اقتضای تصیری که
 کرده اند جاری شود مرغین نمایند و اگر بدون
 قانون حکام کسرا حبس میکنند بد حقیقت
 حکام بر خلاف قانون رفتار نموده اند باید آنها
 مستغلب شوند .

پس مخصوصاً در این موضوع باید خیلی فور
 و تحقیق شود

حاج سید ناصر الله - لایحه انجوری که
 انتظار داشتیم در ضمن آن فواید بزرگتری تحصیل
 کرده باشیم یکی همین مضمون دستخط مبارک
 اعلیحضرت است که از این معصومین بی تقصیر کاتب
 آنها مظلوم هستند آمده و راحت شوند اگر چه
 با تقصیر هم در میان آنها هست بعضی از آنها هم
 باید تقصیرشان پیش لا آنهاست حبس شدند باشد و
 آن جوابی که از طرف مجلس داده شد که حکام
 معصومین دستخط مبارک را برای خودشان توجیه
 نکنند و در این باب نهایت تأمل و فور و تحقیق را
 مرغی نمایند این صحیح بود و بنده خود من دانم
 که بعضی را بدون تقصیر گرفته و معصوم داشته اند
 و کجا ندانند که آنها را مستغلب نمایند بالاخره
 در همان مجلس بر می آورند
آقای میرزا محمود - لایحه مجری که